

LES COMUNITATS D'APRENTATGE per Ramon Flecha (Resum: Joan Molar)

Què son les comunitats d'aprenentatge?:

Les Comunitats d'Aprenentatge volen ser una escola més al seu entorn. Volen un aprenentatge amb participació de tota la comunitat educativa: familiars, professorat, voluntaris... Totes aquestes persones treballen amb un objectiu compartit: l'aprenentatge dels nens i nenes.

Perquè aquest tipus d'educació?

- ✚ Pel fracàs escolar i la conflictivitat a les nostres aules.
- ✚ Per fer de l'escola, un lloc on contribuir a la igualtat, i no una reproductora de l'ordre social.
- ✚ Les Comunitats d'Aprenentatge són una alternativa educativa, solidària i participativa.
- ✚ El model funciona amb èxit. (Hi ha 7 centres amb aquest model l'any 2009).
- ✚ El professorat no pot ser el dipositori únic dels sabers i de la informació.
- ✚ Internet posa avui dia tota aquesta informació, i molta més, a l'abast de tothom.
- ✚ L'alumnat no necessita només uns coneixements, sinó recursos per a gestionar-los.
- ✚ Cal ensenyar a seleccionar i **analitzar críticament els volums d'informació** que hi ha.

L'educació cada vegada depèn menys del que passa a l'aula, i més de les interaccions que s'estableixen a casa, al barri, a l'esplai, al club esportiu... En aquest context, tenir un esperit crític i ser capaç de reflexionar i d'establir uns criteris per argumentar i actuar, esdevenen avui eines més importants que la capacitat d'emmagatzemar moltes dades. És per tot això que el sistema escolar no pot continuar amb els mateixos tipus d'escola, formes d'organització i mètodes d'ensenyament. Cal transformar aquesta estructura obsoleta i obrir les escoles com a centres en què tota la comunitat participa i col·labora per a que els nens i les nenes puguin adquirir els coneixements i habilitats que necessiten.

Com ho fem?

La participació de la comunitat és imprescindible per a dur a terme el projecte. Els docents no poden ser els únics responsables de la formació dels infants. Cal una escola oberta al barri, on pares, mares, familiars, voluntaris de l'entorn proper a l'escola, entrin a formar-ne part. Es creen comissions mixtes que desenvolupen tasques, imparteixen continguts o organitzen festes. La participació de la comunitat en el centre escolar suposa una transformació radical de l'educació. Pares i mares són protagonistes en la gestió del centre i en la millora de la vida escolar. Es tracta, doncs, de potenciar al màxim l'aprenentatge, de que l'alumnat participi contínuament en activitats formatives i que s'aprofiti al màxim el temps que s'hi dedica. Cal anar introduint a l'aula persones voluntàries per a ajudar a aquells infants amb més dificultats o a aquells que presenten necessitats educatives especials. Aquest ajut permet assolir l'èxit i la excel·lència.

El criteri no és treure a l'alumnat amb dificultats de l'aula per fer classes de reforç, sinó el de compensar aquestes dificultats sense perdre el ritme. Així, per exemple, en els casos de l'alumnat immigrant que no domina la llengua autòctona, enlloc de fer classes paral·leles, es programen classes de reforç dins de l'aula i fora de l'horari escolar, al migdia, a la tarda...

S'advoca per la metodologia de treball en grups interactius, una forma d'organització de l'aula en que 3 o 4 alumnes realitzen activitats tutoritzades per una persona adulta voluntària. En alguns casos, l'organització en grups interactius ha suposat quadruplicar el treball que abans es feia. Però no es tracta d'accelerar els aprenentatges, sinó de fomentar la solidaritat i la cooperació. L'alumnat aprèn a explicar les coses de la manera més intel·ligible, a discutir, a col·laborar, a adoptar el rol del que ensenya en un moment i del que aprèn en un altre, a sentir-se responsable i protagonista del procés d'aprenentatge propi i de la resta.

Implica també flexibilitzar els espais i el temps dedicat a les activitats formatives. Aquestes no s'organitzen de forma compartimentada, sinó que el clima general de l'escola s'orienta cap a l'aprenentatge. No es respon només a les demandes formatives dels infants, sinó també a les de tota la comunitat. Així, per exemple s'han organitzat classes per a pares i mares, d'alfabetització, tallers d'informàtica... Una veritable "Escola de Pares i Mares", on les persones participants han millorat el seu nivell de lectura o s'han preparat per a l'obtenció de títols oficials.

Les altes expectatives vers l'alumnat es reflecteixen en un *currículum de màxims*, és a dir, un currículum ambiciós, que inclou aquells continguts que permeten l'adquisició d'aquells aprenentatges més valorats socialment o més demandats en la societat de la informació.

En els grups interactius el ritme de treball és alt i a més, solidari. La tasca del docent és la coordinació de la classe. La composició d'aquests grups afavoreix la barreja de nivells, de manera que en les tasques de classe, els alumnes col·laboren en la seva resolució. D'aquesta manera, els alumnes que han adquirit un aprenentatge el reforcen explicant-lo als que encara no ho han fet, que l'entenen millor confrontant l'explicació dels educadors i la dels companys.

D'altra banda, la solidaritat i la fixació d'objectius comuns és un estímul per a aprendre i evitar el conflicte. L'entrada de voluntaris i voluntàries a les aules es fa molt útil per a la prevenció i resolució de conflictes entre l'alumnat. El fet que el professor o professora no pugui atendre al mateix temps a tots els nens i nenes perquè obtinguin el mateix nivell d'aprenentatge fomenta l'aparició de conflictes en un alumnat que s'avorreix o que no entén que s'ha de fer.

Bibliografia

Elboj, C.; Puigdemívol, I.; Soler, M.; Valls, R. 2002. *Comunidades de aprendizaje. Transformar la educación*. Barcelona: Graó.